

جایگاه زنان در نهاد شاهنشاهی ایرانزمین

بخش دوم

این نوشتار بخش دوم از جایگاه زنان در نهاد شاهنشاهی است که با بررسی سنگ نوشته ها و لوحهای گلی که درموزه های بزرگ جهانی و در تخت جمشید موجودند و به استناد نتایج کار پژوهشگران تاریخ ایران در راستای گسترش بیشتر بند ۹ از ۱۸ بند پایه بنیادی نهاد شاهنشاهی آماده گردیده تا دوستان که در برنامه های تلویزیونی شرکت میکنند چنانچه مناسب تشخیص دادند از آن بهره بگیرند.

بند ۹ چنین است:

«برقراری آرمانهای بشر دوستانه و ایجاد برابری میان همه انسانها، چه زن چه مرد»

۱- زنان در دوران هخامنشی

در بخش نخست به پاره ای از ویژگیهای بنیادی زنان در این دوران سخن رانندیم. اینک فشرده آنرا به گونه زیربازنویسی میکنیم:

حقوق زنان:

- داشتن حق مالکیت بی سرپرستی همسر و حق آزادانه کسب و کار و ایجاد درآمد و داشتن نقش اساسی در افزایش تولید ملی
- دریافت دستمزد برابر با مردان برای کار یکسان و بر پایه شایسته سالاری
- حق گزینش همسر حتی برای پشتوانه پیمان نامه پادشاه با خاندانهای پادشاهی دیگر سرزمینها
- آزادی باور مذهبی و اجتماعی بر پایه منشور کورش بزرگ
- نگهداشت حرمت و مقام والای زن از سوی خود زنان

زنان نامدار و نیرومند:

- ماندانا مادر کورش بزرگ
- شهبانو کاسدانه، همسر کورش بزرگ
- شهبانو آتوسا دختر کورش بزرگ
- سیتراجم مادر داریوش سوم

زنان نظامی و ارتشی:

دریاسالار آرتیمیس اول فرمانده نیروی دریایی شاهنشاهی ایران که در نبرد سالامیس شایستگی، دلاوری، نبوغ نظامی، و مهارت جنگی خود را به نمایش جهانی گذاشت ارتشبد پاتنه آ که یکان «ایرانیان جاودان» را با ۱۰ هزار نیروی زبده برای نگهبانی از ایران و پادشاه بنیان گذارد

آرتونیس فرمانده لشکر نیروی زمینی شاهنشاهی (پیاده و سواره)
نیکتا (بوتاب) آریو برزن که در نبرد با نیروهای اسکندر همراه برادرش آریو برزن کشته شد.

۲- زنان در دوران اشکانیان

حقوق زنان:

اشکانیان پس از پیروزی بر بازماندگان اسکندریه یعنی سلوکیان ویرانگر، برای اداره سرزمین پهنور ایران از روش فرمانروایی هخامنشیان پیروی کردند و حقوق زنان در این دوره کم و بیش به دوران ستایش انگیز هخامنشیان بازگشت.

زنان نامدار و نیرومند:

موسا یا ترموسای زیبا که از سوی امپراتور روم آگستوس به نشانه پایبندی به پیمان صلح به فرهاد چهارم هدیه گردید. این بانو که به مقام بانوی اول رسید، پس از بقدرت رسیدن با کشتن همسرش با زهر فرزند جوان خود را بنام فرهاد پنجم به تخت نشاند و عملاً پادشاهی و حکومت میکرد.

زنان نظامی و ارتشی:

سورا دختر اردوان پنجم فرماندهی کل ارتش را به عهده داشت. در نبرد با لشکر اردشیر اول ساسانی جنگ را فرماندهی میکرد. پس از کشته شدن اردوان چهارم بدست ساسانیان به خونخواهی پدر مدتها با اردشیر در نبرد بود تا سرانجام در نبردی کشته شد.

۳- زنان در دوره ساسانیان

حقوق زنان:

آزادی کسب و کار و تجارت آزادی پوشش آزادی مسافرت و آزادی گزینش همسر همه زنان درباری شهربانو خوانده می شدند و بانوی اول شهبانوی شهبانوان نام داشت و مادر پادشاه عنوان رسمی مادر شاهنشاه را داشت و پادشاهان زیر دست مادر می نشستند

زنان پرنام ساسانیان

- آذر آناهید دختر شاپور اول ساسانی که پزشکان یونانی و دیگر جهان را به ایران فراخواند و دانشگاه گندی شاپور را برای آموزش پزشکی بنیان نهاد
- آسیا فرمانده پلیس مخفی در زمان اردشیر دوم
- شاهدخت برین دختر بلند پایه درباری که ریاست هیئت نمایندگی دربار ساسانی و امپراتوری بیزانس را به عهده داشت
- شهربانو همسر خسرو انوشیروان و نخستین و مهمترین مشاور سیاسی پادشاه

- پوران‌دخت دختر خسرو پرویز و همسر قباد دوم که به پادشاهی رسید
- زنون هنرمند رقصنده بی‌همتای جهانی در دوره اردشیر دوم

زنان نظامی و ارتشی

به نوشته پروفسور کاوه فرخ از ارزشمندترین ایران شناسان:

زنان نقش ارزنده‌ای در ارتش داشتند و نمونه آن نبرد سنگال یاسینگارا بین شاپور دوم و امپراطور کنستانتیوس روم است که زنان ارتشی در این نبرد عامل پیروزی بودند

۴- زنان در دوره فرمانروایی تازیان

در این دوره تا برپایی سلسله پهلوی بر اساس قوانین شریعت و نوشتارهای آشکار آیه‌های قرآن یا «نص» بی‌پرده، زنان کالا و برده جنسی (کنیز) شناخته شدند

حقوق زنان:

شخصیت انسانی زن در دوره فرمانروایی تازیان به کلی کنار گذاشته شد و تحقیر زن از همان آغاز یورش تازیان پایه گذاری شد.

در آیه‌های بسیار صریح قرآن و «احادیث» خفت بارترین مقام را برای زن می‌بینیم و می‌خوانیم.

برخی از آیه‌های آشکار و بی‌نیاز به هرگونه تفسیری که مقام والای انسانی زن را در نهاد شاهنشاهی زیر پا گذاشته و نیمی از جمعیت جهان را کالا و برده جنسی بودن می‌شناسد از این قرارند:

- نا برابری زن و مرد در آیه ۳۴ سوره نسا که می‌گوید «الرجال قومون علی النساء» یا مردان بر زنان تسلط و نگرهبانی دارند.
- آیه ۷۲ سوره نحل و آیه ۱۱ سوره شورا خلقت زن را فقط برای تولید مثل می‌داند و می‌گوید خداوند برای شما جفت آفرید که بتوانید تولید مثل کنید ولی هیچگاه اشاره نمی‌کند که ای زنان مامردان را آفریدیم تا بتوانید تولید نسل کنید
- آیه ۲۸۲ سوره بقره ارزش گواهی مرد را برابر گواهی دو زن میداند
- آیه ۱۱ سوره نسا حق ارث مردان را دو برابر زنان تعیین کرده است
- آیه ۷۱ سوره نحل نه تنها برابری مرد و زن وجود ندارد بلکه بین شهروندان به اراده خداوندی با دادن رزق بیشتر نابرابری وجود دارد.
- آیه ۲۸ سوره الروم رسماً نابرابری بین انسان‌ها را تجویز می‌کند
- در بهشت یا عشرتکده خداوندی چیزی نیست جز عیش و نوش و شراب خواری آنهم تنها برای مردان. برای زنان پارسا و پاکیزه دل و پاکیزه رفتار پاداشی پیش بینی نشده است

احادیث

برای آنکه تفسیر قرآن به دلخواه ستمگران تازی مرزی نداشته باشد گفته اند قرآن دارای تفسیرهای متفاوت است بنابراین «حدیث» یا نقل قول از پیامبر محکم تر و استوارتر از «نص» قرآن است تا هرگونه بخواهند بی هیچ مرزی آنچه را میخواهند به مردم و شهروندان تحمیل کنند از جمله:

- ۱- کالا بودن زن که عبدالله بن عمر پسر عمر آنرا از پیامبر نقل قول می کند
- ۲- مهمترین سلاح شیطان زن ها هستند
- ۳- زنهاییکه آرایش میکنند و عطر می زنند و به گذرگاههای همگانی میروند حکم زن های زناکار را دارند
- ۴- مردان حق دارند چهار زن عقدی و تعداد نامحدود «متعّه» داشته باشند. متعه به چم کالای کوچک بزرگترین توهین به مقام زن است یعنی این کالای کوچک میتواند در برابر پول یا مزد با مرد همخوابی کند
- ۵- وجود مهریه همانند متعه بزرگترین ناروایی به مقام و حرمت انسانی زن است مهریه برابر فقه اسلامی پول یا مالی است که مرد برای همخوابی به زن می پردازد یعنی ارزش انسانی زن ارضای جنسی مرد است. برگردان صیغه عقد که به زبان عربی خوانده میشود بزبان پارسی وواژه های «انکخت» و «نکاخ» بسیار شرم آورند.
- ۶- زدواج با زنان مشترک غیر مسلمان برای مردان مجاز و برای زنان ممنوع است (آیه ۵ سوره مائده و آیه ۲۲۱ سوره بقره)
- ۷- ازدواج دختر تاسن معین باید با اجازه پدر یا سرپرست قانونی باشد ولی برای ازدواج مرد چنین شرطی وجود ندارد
- ۸- مرد حق دارد هر زمان اراده کند همسر خود را طلاق بدهد .

نابرابری زنان و مردان برپایه نصوص قرآن و احادیث و فتوای فقها به گونه ای فشرده از اینقرارند:

- حق طلاق (بانن یا رجعی) در هر زمان برای مرد
- حق حضانت و سرپرستی کودک از سوی پدر و پدر بزرگ (ولی قهری)
- حق کشتن همسر. چنانچه مرد همسر خود را با مرد بیگانه در یک فراش ببیند و همسر خود را بکشد کیفر نخواهد شد ولی هرگاه زن همسر خود را با زن بیگانه در یک فراش ببیند و همسر خود را بکشد به جرم قتل مجازات خواهد شد.
- حق کتک زدن و تنبیه زن در صورت عدم تمکین (میل نداشتن به همخوابی)
- حق داشتن چهار زن دائمی و تعداد نامحدود متعه برای مرد ولی ازدواج زن بابتش از یک مرد در یک زمان جرم است و فزون بر ابطال ازدواج، کیفر آن تادوسال زندان و اگر «مواقع» صورت گرفته باشد «زنای محصنه» است و مجازات آن مرگ با سنگسار خواهد بود
- حق مرد برای بردن ارث دو برابر زنان
- حق ارث مرد از همسر از تمام اموال ولی حق ارث زن تنها از «قیمت ابنیه و اشجار»